

Dostępność architektoniczna i infrastrukturalna obiektów budowlanych dla osób z niepełnosprawnościami

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

1. PODSTAWOWE ZASADY DOSTĘPNOŚCI

Dostępność architektoniczna oznacza tworzenie budynków i przestrzeni w taki sposób, aby były użyteczne dla jak najszerszej grupy osób, w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Chodzi o likwidację barier fizycznych, które utrudniają poruszanie się czy korzystanie z obiektów. Ważne jest, by przy planowaniu uwzględniać różnorodność potrzeb, a nie tylko minimalne wymagania prawne. Projektowanie w duchu „design for all” sprawia, że obiekt staje się przyjazny dla wszystkich użytkowników.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

2. WYMOGI PRAWNE I NORMY

W Polsce obowiązują szczegółowe przepisy prawa budowlanego oraz normy techniczne określające, jak projektować przestrzeń dostępne. Dotyczą one m.in. szerokości drzwi, minimalnych promieni skrętu wózka, czy maksymalnego nachylenia pochylni.

Niezastosowanie się do tych przepisów może skutkować odmową odbioru budynku. Warto pamiętać, że prawo stale się rozwija i uczelnia powinna aktualizować swoje rozwiązania.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

3. KOMUNIKACJA POZIOMA I PIONOWA

Komunikacja pozioma oznacza dostępność korytarzy, przejść i przestrzeni między salami. Muszą być one szerokie, pozbawione progów i przeszkód. Komunikacja pionowa to dostęp do wyższych kondygnacji – windy, podnośniki i schody muszą być tak zaprojektowane, by każdy mógł z nich skorzystać. Brak jednego z tych elementów może całkowicie uniemożliwić korzystanie z budynku.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

4. DOSTOSOWANIE SANITARIATÓW

Toalety dostępne muszą mieć wystarczająco dużo miejsca, by osoba na wózku mogła swobodnie się obrócić i podejść do miski ustępowej. Uchwyty przy ścianach wspierają osoby z ograniczoną mobilnością. Zasady te dotyczą zarówno nowych, jak i modernizowanych obiektów. Dodatkowo ważne jest odpowiednie oznaczenie sanitariatów w sposób czytelny dla wszystkich użytkowników.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

5. MIEJSCA PARKINGOWE I DOJŚCIA

Przepisy nakazują zapewnienie określonej liczby miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami. Muszą być one szersze niż standardowe i znajdować się blisko wejścia. Samo miejsce nie wystarczy – równie ważne jest bezpieczne dojście do budynku, bez krawężników czy stromych pochylni. Dzięki temu osoba z niepełnosprawnością może zachować niezależność.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

6. DOSTOSOWANIE SAL WYKŁADOWYCH

W salach dydaktycznych ważne jest nie tylko rozmieszczenie ławek, ale też wysokość stołów czy dostępność miejsca dla wózków. Nagłośnienie i systemy wspierające słuchanie powinny być standardem. Trzeba też zadbać o dobrą widoczność prezentacji multimedialnych, np. stosując kontrastowe slajdy. W pełni dostępna sala sprzyja aktywnemu uczestnictwu w zajęciach.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

7. PRZESTRZENIE WSPÓLNE

Biblioteki, stołówki, dziekanaty i inne pomieszczenia wspólne muszą być dostosowane, ponieważ to tam toczy się duża część życia studenckiego. Brak dostępności w tych miejscach sprawia, że osoba z niepełnosprawnością czuje się wykluczona. Oznacza to m.in. dostępne lady obsługi, czytelne oznakowanie i przestrzeń manewrową. Każdy element powinien być zaprojektowany tak, by nie wymagał dodatkowej pomocy.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Projektowanie i adaptacja przestrzeni uczelnianej

8. Estetyka a dostępność

Rozwiązania dostępnościowe nie muszą szpecić budynków. Współczesne projekty pozwalają na łączenie funkcjonalności z nowoczesnym designem. Ważne, by elementy były widoczne i czytelne – np. kontrastowe oznaczenia czy wyraźne piktogramy. Dzięki temu dostępność staje się naturalną częścią architektury, a nie dodatkiem.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)
Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

9. PODJAZDY I POCHYLNIE

Podjazdy muszą mieć odpowiednie nachylenie – zbyt strome staną się barierą zamiast pomocą. Ważna jest też szerokość i obecność poręczy. Należy pamiętać o powierzchni antypoślizgowej, zwłaszcza zimą. Regularna konserwacja sprawia, że pochylnia jest bezpieczna i użyteczna.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

WINDY – CZĘŚĆ I

Windy powinny być na tyle przestronne, by osoba na wózku mogła swobodnie wjechać i manewrować. Drzwi muszą otwierać się szeroko i wystarczająco długo. Panel sterowania powinien znajdować się na wysokości dostępnej także dla osób siedzących. Dzięki temu wszyscy użytkownicy korzystają z windy w równym stopniu.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

WINDY – CZĘŚĆ II

Dodatkowe elementy, takie jak komunikaty głosowe czy tablice w alfabecie Braille'a, wspierają osoby z dysfunkcjami wzroku. Osoby niedosłyszące skorzystają z sygnalizacji świetlnej przy każdym piętrze. To przykład, jak jedno urządzenie może być dostosowane do różnych potrzeb. Współczesne windy powinny uwzględniać te rozwiązania w standardzie.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

12. OZNAKOWANIE BRAJLOWSKIE I WYPUKŁE

Tabliczki w alfabecie Braille'a umieszczane przy drzwiach i windach pozwalają osobom niewidomym samodzielnie poruszać się po budynku. Ważne, by były umieszczone na wysokości dłoni. Oznakowania wypukłe pomagają także osobom słabowidzącym. Dobre praktyki wskazują, że takie oznaczenia powinny być stosowane w całej instytucji.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

13. KONTRAST I CZYTELNOŚĆ OZNACZEŃ

Dla osób słabowidzących kluczowe są kolory i kontrasty. Tabliczki informacyjne muszą być wyraźne i proste w odbiorze. Zbyt dekoracyjne fonty czy brak kontrastu powodują dezorientację. Odpowiednie oznakowanie ułatwia wszystkim użytkownikom szybkie odnalezienie drogi.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

14. SYSTEMY WSPOMAGANIA SŁUCHU

W dużych salach wykładowych często montuje się pętle indukcyjne. Dzięki nim osoby z aparatami słuchowymi lepiej odbierają dźwięk. Systemy te powinny być regularnie testowane, by zachować wysoką jakość. To inwestycja, która realnie poprawia komfort studentów niedosłyszących.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

15. SZKOLENIA DLA UŻYTKOWNIKÓW I OBSŁUGI

Sama infrastruktura nie wystarczy, jeśli nikt nie potrafi jej obsłużyć. Pracownicy uczelni powinni przejść szkolenia pokazujące, jak korzystać z udogodnień. Ważne jest też umiejętne instruowanie studentów, którzy mogą być niepewni w korzystaniu z urządzeń. Dzięki temu rozwiązania będą w pełni wykorzystane.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Obsługa i korzystanie z udogodnień

16. UTRZYMANIE I KONSERWACJA

Udogodnienia muszą być regularnie sprawdzane i naprawiane. Niedziałająca winda czy uszkodzony podjazd stają się większą barierą niż ich brak. Uczelnia powinna mieć plan serwisowy obejmujący wszystkie elementy infrastruktury. To gwarancja, że dostępność nie pozostanie tylko na papierze.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Podstawy prawne i przepisy

Podstawą wymagań w zakresie dostępności architektonicznej w Polsce jest przede wszystkim Ustawa – Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414 z późn. zm.). Ważne znaczenie mają także przepisy wykonawcze, w tym Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Na poziomie międzynarodowym kluczowe znaczenie ma Konwencja ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami (ratyfikowana przez Polskę w 2012 roku), która zobowiązuje państwo do zapewnienia pełnej dostępności architektonicznej i infrastrukturalnej. Powołanie się na te akty prawne stanowi fundament przy projektowaniu i adaptacji przestrzeni uczelnianej.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

KONIEC Dziękujemy za uwagę

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju